

Povilas Kuprys

Povilas Kuprys (1926–1987) – mokytojas ir tautodailininkas. Gimė 1926 m. rugpjūčio 1 d. Mosėdžio miestelyje (Skuodo r.) gyvenusių valstiečių šeimoje. Baigė Skuodo vidurinę mokyklą, 15 metų mokytojavo Mosėdyje ir Lenkimuose, dėstė fiziką, matematiką, kartais – ir darbų praktiką. 1958 m. kovo 15 d. Skuodo rajono laikraštyje „Pergalė“ rašoma: *„Lenkimų vidurinėje mokykloje per praktikos pamokas, kurioms vadovauja mokytojas P. Kuprys, mokiniai ne tik susipažįsta su pagrindiniais medžio apdirbimo būdais, bet ir atlieka daug naudingo darbo. Šių mokslo metų pradžioje mokiniai sutvarkė sulaužytas mokyklos kėdes bei kitus daiktus. Dabar berniukai daro mokinių bendrabučiui knygų etažeres, suolus, taburetes, mergaitės – drabužiams kabyklėles, rėmelius ir kitus įvairius daiktus.“*

P. Kuprys – Lenkimų vidurinės mokyklos dviejų abiturientų laidų – pirmosios ir ketvirtosios – auklėtojas. Jis nežinia kieno iniciatyva 1961 m. pavasarį kartu su šią mokyklą baigusiais savo auklėtiniais išėjo dirbti į tuometinį dabartinės Lenkimų seniūnijos teritorijoje veikusį Kalinino vardo kolūkį. Anuo metu apie tai daug rašyta rajoninėje bei respublikinėje spaudoje, lenkimiškiai abiturientai ir mokytojas P. Kuprys buvo rodomi pavyzdžiu kitų Lietuvos vidurinių mokyklų auklėtiniais, čia kai kur buvo net pradėtas taikyti reikalavimas vidurinę mokyklą baigusiems abiturientams privaloma tvarka atidirbti du metus kolūkiuose. 1960 m. Skuodo rajono laikraštyje „Pergalė“ (nr. 106) šiai lenkimiškių akcijai buvo skirtas visas puslapis. Jame rašoma: *„Į šiaurę nuo Kalinino vardo kolūkio raštinės, už vešliai išbujusių kukurūzų lauko, yra gyvenvietė. Prieš porą mėnesių ant namo sienos čia pasirodė rūpestingai išpaisyta iškaba: „Lenkimų vidurinės mokyklos abiturientų darbo brigados bendrabutis“. Kiekvieną ankstų rytą tartum arai iš čia pakyla į žygį už ateitį dešimt žvalių jaunuolių. Abiturientų brigados na-*

Povilas Kuprys. Nuotrauka iš V. Kalvaitienės albumo

riai veda dienoraštį. Abiturientų brigada pasiskirstė į dvi grupes. Pirmoje grupėje, kuriai vadovauja Kazytė Lenkauskaitė, visada darbų baruose yra grupės nariai Olivera Šauklytė, Vaclovas Rankaitis, Adolfas Prušinskis. Nenusileidžia jiems ir Onos Simaitytės vadovaujama grupė, kuriai priklauso Aldona Budrikytė, Irena Diliautaitė, Danutė Račinskaitė ir Liuda Valančauskaitė. Abidvi grupės lenktyniauja tarpusavyje. Pirmos grupės Vladas Narmontas trečią šio mėnesio dešimtadienį grupėje nedarbo. Nors Vladas nedarbo kartu su draugais, tačiau abiturientai didžiūojasi juo. Kolūkio valdyba ir pirmininkas pastebėjo, jog Narmontas geras organizatorius. Štai ir paskyrė jį vadovauti trečiajai brigadai. [...].“

Lenkimų vidurinės mokyklos pirmos laidos abiturientų vinjetė, kurios viršuje – mokytojų A. Andrijausko, Povilo Kuprio bei mokyklos direktoriaus Igno Gutausko nuotraukos. 1956 m. Fotoreprodukcija iš RKIC archyvo

Lenkimų vidurinės mokyklos pirmos laidos (1955–1956 m.) abiturientai kartu su klasės auklėtoju Povilu Kupriu ir mokytoju A. Andriejausku. 1956 m. Fotoreprodukcija iš RKIC archyvo.

Šią lenkimiškių iniciatyvą šiais laikais galima vertinti įvairiai, bet tais metais ją abiturientai ir jų mokytojai suprato kaip pagalbą šio krašto žmonėms, dirbantiems 1949 m. Lenkimuose ir aplinkiniuose kaimuose sukurtuose kolūkiuose ir niekaip neįstengiantiems išbristi iš vargo bei skurdaus gyvenimo.

Didžioji dalis Lenkimų vidurinės mokyklos IV laidos abiturientų su kolūkiu greitai atsisveikino, pasirinko kitą gyvenimo kelią, tapo puikiais įvairių sričių specialistais, tačiau buvo ir pasilikusių dirbti kolūkyje, susiejusių savo gyvenimą su žemės ūkiu.

P. Kuprys buvo silpnos sveikatos. Jam teko gydytis Romainių

respublikinėje sanatorijoje. Ten susidomėjo profesionaliąja daile, liaudies menu, per sanatorijoje vykusius darbo terapijos užsiėmimus susipažino su liaudies menininkų darbais, o vėliau čia ir pats pradėjo kurti. Pagrindinė medžiaga buvo medis, gintaras ir metalas. Sekėsi, tad jo kūrinėlius gerai įvertino ligoninėje veikusi besigydančiųjų darbus vertinusi komisija ir ji rekomendavo priimti į Liaudies meno draugijos Kauno skyrių. Draugijos nariu jis tapo apie 1962-uosius metus. Tuo laikotarpiu pradėjo dalyvauti ir liaudies meno parodose. Jose eksponuodavo papuošalus iš medžio, metalo ir gintaro.

Apie 1969-uosius P. Kuprys buvo išrinktas Liaudies meno draugijos Klaipėdos skyriaus Skuodo sekcijos pirmininku. Šias pareigas ėjo trisdešimt metų. Šešiolika metų dirbo Plungės liaudies kūrybos gaminių įmonėje „Minija“, dešimt metų vadovavo šios įmonės Skuodo barui, buvo jo meistras, šešerius dirbo inžinieriumi-technologu. 1971-aisiais Skuodo baras buvo įkurtas P. Kuprio namuose Mosėdyje (į šį miestelį jis su šeima sugrįžo gyventi iš Lenkimų). Vėliau baro biuras veikė Motiejaus Nomgauldžio namuose, o 1979 m. – suremontuotame tuometinėje Pionierių gatvėje buvusiam melioratorių name.

Kuriant, dirbant visada didžiausia Povilo pagalbininkė buvo jo žmona–mokytoja Joana Miliūtė-Kuprienė.

Joana ir Povilas Kupriai išaugino tris dukras: Daivą, Dalią ir Vilną. Vilma Kuprytė-Kalvaitienė, baigusi studijas, 40 metų Lenkimuose dirbo anglų kalbos mokytoja, ilgą laiką vadovavo mokinių šokių ir dramos būreliams, į gyvenimą išleido daug puikių auklėtinių. Uždarius mokyklą, liko gyventi Lenkimuose, kur jos vyras anksčiau dirbo girininku, o dabar šiose apylinkėse užsiima bitininkyste.

P. Kuprys – daugelio liaudies meistrų kūrybos parodų dalyvis ir organizatorius. 1986 m. rudenį Skuode buvo surengta P. Kuprio darbų personalinė kūrybos paroda, kurioje eksponuotos jo padarytos rankšluostinės, išdrožtos medžio skulptūrėlės ir kiti medžio dirbiniai, sukurti gintaro vėriniai ir kt. darbai.

Visą gyvenimą P. Kuprys dirbo daug ir sunkiai. Jo sveikata buvo silpna ir tokios įtampos neatlaikė. Liga komplikavosi. Paskutiniuosius savo gyvenimo metus P. Kuprys praleido Mosėdyje. Čia jis 1987 m. vasarą ir mirė. Palaidotas Mosėdžio kapinėse.

Mosėdis – mano mamoms gimtoji parapija. Šio miestelio kapinėse amžinam poilsiui yra atgulę ir jos tėvai – Anastazija ir Jurgis Želviai, daug kitų artimųjų. Iš Mosėdžio yra kilęs ir mano tėvelio tėvas – Antanas Ramonas. Tad mintys į Mosėdį dažnai skrieja, juo labiau, kad Povilo Kuprio žmona Joana Kuprienė buvo mano pirmoji mokytoja. Prisimenu ją dar iš 1963-ųjų metų, kai pradėjau lankyti mokyklą. Šiltesnio, nuostabesnio žmogaus gyvenimo nesu sutikusi. Iš to laikotarpio prisimenu ir P. Kuprio kūrinėlius: suvenyrines dėžutes, gintarinius papuošalus, iš kadagio šakų padarytas sakais kvepiančias gražias, niekur kitur nematytas įvairiausių formų sagas.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. Juozas Vyšniauskas, *Liaudies dailė (liaudies menininkai) Skuodo rajone nuo atmenamųjų laikų iki 1987 metų*, Skuodas, 1987 m., [darbas saugomas Skuodo rajono savivaldybės R. Granausko bibliotekoje].

2. Anckytė, „Gintarėlių tau nešu...“, *Mūsų žodis*, (Skuodas), 1965 m. birželio 30 d.

Lenkimų vidurinės mokyklos pirmos laidos (1955–1956 mokslo metai) abiturientai kartu su klasės auklėtoju Povilu Kupriu. 1956 m. Nuotrauka iš V. Kalvaitienės albumo

Nuotraukoje – 1961 m. dirbti į Kalinino vardo kolūkį dirbti išėję Lenkimų vidurinės mokyklos ketvirtos laidos abiturientai kartu su savo auklėtoju Povilu Kupriu (stovi centre), mokyklos direktoriumi Ignu Gutausku (pirmas iš kairės) ir Kalinino vardo kolūkio pirmininku Ignu Petkumi (pirmas iš dešinės). 1956 m. Nuotrauka iš V. Kalvaitienės albumo

3. Vainilaitis „Svečiuose pas salantiškius“, *Mūsų žodis*, (Skuodas), 1970 m. rugpjūčio 25 d.

4. Juozas Vyšniauskas, „Tarnyba liaudies dailės muzai“, *Mūsų žodis* (Skuodas), 1986 m. rugsėjo 27 d.

5. Skuodo rajono laikraščio „Pergalė“ 1960–1961 m. komplektai.